

4-SINF ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH USULIYOTI

Farmonova Madina Obidovna

Osiyo xalqaro universiteti magistri

Annatatsiya: Maqola 4-sinfda ona tili va o'qish darslarida interfaol metodlar va o'qitish metodlarini qo'llash metodikasini asoslash hamda boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish darslarida ulardan foydalanishning maqsadga muvofiqligiga bag'ishlangan. Shuningdek, maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini adabiy o'qish darslarida o'rgatishning samarali shakl va usullari va ularni amalga oshirishning pedagogik shartlari, interfaol ta'limning nazariy asoslari va uning afzalliklari belgilab berilgan.

Kalit so'zlar: interfaol metodlar, boshlang'ich ta'lim tizimi, adabiy ta'lim, boshlang'ich maktab o'quvchilari, maktabdan tashqari ta'lim, interfaol ta'limning davlat ta'lim standartlari, interfaol ta'lim shakllari va usullari, o'yin shakllari va o'qitish usullari, tashkiliy-pedagogik sharoitlar.

Аннотация: Данная статья посвящена обоснованию методики использования интерактивных методов и методов обучения на занятиях родным языком и чтению в 4 классе и целесообразности их использования на занятиях родным языком и чтению в начальных классах. Также в статье описаны эффективные формы и методы обучения учащихся младших классов на уроках литературного чтения, педагогические условия их реализации, теоретические основы интерактивного обучения и его преимущества.

Ключевые слова: интерактивные методы, система начального образования, литературное образование, учащиеся начальных классов, внеклассное образование, государственные образовательные стандарты интерактивного образования, формы и методы интерактивного обучения, игровые формы и методы обучения, организационно-педагогические условия.

Zamonaviy ta'lim shunday olib borilishi kerakki, o'quvchilarda bilimga qiziqish uyg'onishi, uni yanada to'liq va chuqur o'zlashtirishga bo'lgan ehtiyoj kuchayishi, mehnatda tashabbuskorlik va mustaqillikni rivojlantira olishi kerak. Ta'lim jarayonida o'quvchilar mavjud ilmiy bilim, ko'nikma va malakalar tizimini o'zlashtiribgina qolmay, ularning bilish qobiliyatlari, ijodiy kuchlarini ham rivojlantirishlari kerak. L. S. Vygotskiyning fikriga qo'shilmaslik mumkin emas: "Talaba ishda chinakam ishtirok etishi uchun o'quv faoliyati davomida qo'yilgan vazifalar nafaqat o'quvchilar tomonidan tushunilishi, balki o'zlashtirilishi kerak".

Zamonaviy maktabning ustuvor yo'nalishlaridan biri - har bir bolaning shaxsiy rivojlanishi uchun zarur va to'liq sharoitlarni yaratish, har bir o'quvchining ta'lim jarayonida faol pozitsiyasini shakllantirishdir. Shaxsiy ta'limda faollashtirishning eng muhim vositalari interfaol shakllar va o'qitish usullaridir.

Ingliz tilidan tarjima qilingan Interact "muloqot qilish, muloqot qilish" degan ma'noni anglatadi.

Interfaol o'qitish usullari (IO'U) o'quvchilarni dars materialini o'rganish jarayonida faol fikrlash va amaliyotga undaydigan usullardir. Interfaol o'qitish usullarining xususiyatlari amaliy va intellektual faoliyatni rag'batlantiradi, ularsiz bilim olishda muvaffaqiyatga erishish mumkin emas.

IO'Uning mohiyati shundan iboratki, o'quv jarayoni shunday tashkil etilganki, deyarli barcha o'quvchilar o'quv jarayonida ishtirok etadilar va o'zlari bilgan va o'ylagan narsalarni tushunish va mulohaza yuritish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

IO'Uning maqsadlari:

1. Muhit yaratish:

- o'quvchilarning o'z harakatlarida muvaffaqiyat qozonishlari, sinfdoshlari va atrofdagilari bilan ochiq va erkin ijodiy muloqot qilishlari uchun sharoit yaratish;
- tadqiqot va izlanishlar uchun imkoniyatlar yaratish, tayyor bilim emas, balki o'quvchilarga yo'l-yo'riq ko'rsatish va rag'batlantirish.

2. Amalga oshirish orqali o'rganish:

- o'quvchilar mustaqil harakatlar orqali o'rganish eng samarali ekanligini tushunishlari kerak;

- talabalarni faollikka undash;
- interfaol texnikalar orqali bilimlarni faol egallash jarayonini tashkil etish.

3. Mavjudlik bilan aloqadorlik:

- darsning intizomi va mavzusini hayotiy muammolarni hal qilish yo'llari sifatida ko'rib, o'rganishni amaliy harakatlar asosida qurish;

- mustaqillik va individuallikni shakllantirish
- o'quvchilar masalalarni yechish, o'z fikrini shakllantirish, mustaqil fikrlash va mulohaza yuritish;

- mustaqil ravishda yangi narsalarni loyihalash imkoniyatini ta'minlash;
- o'quvchilarda tanqidiy va analitik fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish.

Dars - bu har bir o'quvchi uchun mustaqil ijodkorlik va bilimlarni tadqiq qilish bo'lgan bilimlarni yaratish uchun sharoitlar yaratilgan mahorat darsi. Interfaol ta'lim - o'qituvchi va o'quvchilarning muloqot jarayonida o'zaro ta'siri va aniq kognitiv va kommunikativ muammolarni hal qilishda o'rgatish usulidir. U qurilgan dialogik pedagogik o'zaro ta'sir tamoyillari, shu jumladan muloqot nafaqat o'qituvchi va o'quvchilar, balki ular o'rtasida ham. Interfaol ta'limning maqsadi -o'quvchilar o'zini muvaffaqiyatli his qiladigan va intellektual qobiliyatlarga ega bo'lgan qulay ta'lim sharoitlari ta'lim jarayonining o'zini samarali qiladigan mukammallik yaratishdir.

Interfaol usuldan foydalanilgan har qanday dars singari, u bir nechta bosqichlarni o'z ichiga oladi: murakkablik, tushunish, mulohaza yuritish, uning maqsadi va o'qitish usullari.

Har bir bosqichning o'z maqsadlari bor:

- taklif etilgan muammo bo'yicha talabalarning mavjud bilimlari va g'oyalarini yangilash;
- intellektual faoliyatni faollashtirish;
- semantik maydon yaratish.

Shuning uchun interfaol darsning birinchi bosqichi uchun quyidagi texnika va usullar mos keladi:

- darsning nostandart boshlanishi;
- miya bo'roni;
- muammoli vaziyatni shakllantirish;
- Namuna tanlash;
- o'yinlar

Mantiqiy zanjir o'yini. Texnika katta hajmdagi ma'lumotlarni eslab qolish va tushunishga, har qanday hodisa yoki hodisalarning naqshini aniqlashga yordam beradi. Texnika tanqidiy fikrlashni, xotirani rivojlantirish va mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish uchun ishlaydi. Texnikaning mohiyati mantiqiy yoki xronologik tartibda faktlar, jumlar, so'zlar, sanalar, qoidalar, iqtiboslar zanjirini qurishdir. Mantiqiy zanjirni qurish o'quvchi bilan birgalikda, guruhlarda, juftlikda, mustaqil ravishda darslarda yoki uy vazifalari bilan amalga oshirilishi mumkin.

Arg'imchoq o'yini. Sinf bir necha guruhlariga bo'linadi. Har bir o'quvchi o'ziga ko'proq yoqqan manzarani tanlaydi va uning ostida 1 daqiqada qog'ozda qanday o'rmon tasvirlanganini tasvirlab beradi, majoziy so'z va iboralarni tanlaydi. Keyin guruhlar joylarni almashtiradilar, landshaftga o'z so'zlarini qo'shadilar. Guruhlar asl joylariga qaytadilar va yutuqlarini himoya qiladilar.

Tushunish bosqichida quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

- guruh muhokamalari (davra suhbat, aqliy hujum),
- muammo taqdimoti,
- qisman qidiruv faoliyati,
- guruhlarda ishlash,
- namuna,
- tadqiqot, ta'lim loyihasi
- multimedia.

Ishning guruh shakllari bilimlarni samarali o'zlashtirishga, dars vaqtini tejashga va muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Rol modeli - bu ishtirokchilar imkon qadar amaliylikka yaqin bo'lgan vaziyatlarda boshqa birovning rolini o'z zimmalariga olishlari va masuliyatni singdirishga yordam beradi: muharrirlar, muxbirlar, o'yin namoyishi ishtirokchilari, reklama agentlari, hayvonlar va o'simliklarning roli, ekskursiya gidlari, tengdoshlarning roli (odob-axloq qoidalari), fantastika qahramonlarining roli.

Ta'lim jarayonida kompyuter texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy talablarga javob beradi va jamiyatning ijtimoiy buyurtmasini amalga oshirishga xizmat qiladi. Multimediyadan darsning turli bosqichlarida foydalanish hozirgi davr talabidir. Yangi materialni o'rganish jarayonida - slayd taqdimotlari. Multimedia mahsulotlari endi asosiy tsiklning barcha sub'ektlari uchun mavjud. O'quv kompyuter o'yinlari sizga olingan ko'nikmalarni mashq qilish va differentsial yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi. Masalan, boshlang'ich ta'lim o'quvchisi muvaffaqiyati uchun zamin yaratish uchun muddatlarni turli tezlikda ko'rib chiqish mumkin. Slayd taqdimotlari yangi materialni sensorli va vizual idrok etish uchun sharoit yaratishga yordam beradi va o'rganilayotgan mavzuga qiziqish uyg'otadi. O'quvchilarning sinfda kompyuter bilan ishlashi operativ va yakuniy nazoratga differensial yondashish imkonini beradi, tafakkurning ayrim turlarini rivojlantirishga yordam beradi, o'quv faoliyati uchun barqaror kognitiv qiziqish va ijobiy motivatsiyani yaratadi.

Interaktiv mashqlar orqali kichik guruhlarda ishlashni interfaol mashqlar shaklida mashq qilish maqsadga muvofiqdir. Ushbu bosqichdan o'tish eng ko'p qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Guruh 5-6 kishidan oshmasligi kerak. Har bir guruh ma'lum bir fan bo'yicha turli darajadagi bilimga ega bo'lgan o'quvchilarni birlashtirib, bir-birini to'ldirish va boyitish imkonini bersa yaxshi bo'ladi. Darsda vaqtni behuda o'tkazmaslik uchun siz o'quvchilarni guruhlariga qanday ajratishni oldindan rejalashtirishingiz kerak. Buning uchun siz kalit so'zni tashkil etuvchi harflar bilan kartalarni tarqatishingiz va bir xil harflarni olgan har bir kishini nutq qismlarini bog'lash yoki jumboqlarni (ma'lum bir mavzu bo'yicha) birlashtirishga taklif qilishingiz mumkin.

Ta'lim tizimida o'qitishning interfaol shakllari va usullariga murojaat qilish doirasida

- boshlang'ich sinf o'quvchilari (bilimlarni o'zlashtirish, tahlil qilish, turli manbalardan ma'lumotlarni qo'llash);

- bilimlarni o'zlashtirish va malaka, ko'nikma va malakalarni rivojlantirish darajasi oshadi;

- o'quvchilarning ta'lim yutuqlarini baholash jarayoni;

- kognitiv faollik darajasi oshadi

- o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlik darajasi oshadi;

- predmet va predmet o'rtasida pedagogik o'zaro munosabatlarni o'rnatish uchun keng imkoniyatlar ochiladi

- kontekstda yosh avlod tarbiyasini amalga oshirish sharti sifatida xizmat qiladi

- ta'limning gumanistik paradigmasi oshadi.

Bu esa boshlang'ich sinflarda "Ona tili va o'qish savodxonligi" fanini o'rganish imkoniyatlarini kengaytiradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim muvaffaqiyati to'g'ridan-to'g'ri barqaror o'quv motivatsiyasi va kognitiv faollikning mavjudligiga bog'liq. Ijobiy ta'lim natijasi bolaning shaxsiyatini rivojlantirishga hissa qo'shadigan interfaol texnologiyalarning samaradorligini ko'rsatadi. Interfaol ta'lim texnologiyalaridan foydalanish darsda o'quvchilarning kognitiv faolligini oshirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rafiyev A. , G'ulomova N. Ona tili va adabiyot (kasb-hunar kollejlari uchun darslik). T. , "Sharq", 2013.
2. Erkaboyeva N. Q. Adabiyot fanidan savol-javoblar to'plami. T. "Navro'z", 2018.
3. Golish L. V. , Fayzullayeva D. M. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish va rejalashtirish. T. , "Iqtisodiyot", 2012.

4. “Umumta’lim fanlari metodikasi” jurnali, 2018.
5. “Til va adabiyot ta’limi” jurnali, 2018.